

אלמנה לכהן גדול פרק שביעי יבמות

סח.

עין משפט
ג'ר מצוה

בא א מיי פ"ח מהל'
תרומות הלכה ט'
בבב ב מיי פ"ח מהל'
יבם הל' טו ופ"ה
הל' יח סמג עשין נא נב
טושי"ע א"ע סימן קסו
סעי' א'
ל ג מיי פ"ח מהל'
תרומות הל' יא טו"ד
סעי' א'
לא ד מיי פ"ח מהל'
אסורי ביאה הל'ג
סמג לאוין קב טושי"ע
א"ע ק"ו סעי' ח וע"ש
צבור וצב"י:
לב ה מיי פ"ו מהל'
תרומות הל' ז והל'
י'
לג ו מיי שם הלכה ה:

(א) לקמן ט. ונדה מהל'.
(ב) קדושין ע"ד:
(ג) [מפסקה מה פ"ו].
(ד) [לשלי נד: וע"ג].
(ה) [ויקרא כג]. (ו) [סוס].
(ז) כס"א: חמיה. (ח) [נד].
(ט. א). ט. [נ"ד] ואפילו.
(י) ויע' מוס' עירובין טו:
נ"ד"ה בכמיתה. (י"א) ג"ל עובר
דיבם מהרש"א וע"ש.

תורה אור השלם

1. ובהן כי יקנה נפש
קנן בספוא הוא יאכל בו
ויליד ביתו הם יאכלו
בלחמם: ויקרא כב יא
2. ובהן בהן כי תהיה
לאיש דך הוא בתרומת
הקדשים לא תאכל:
ויקרא כב יב
3. ובהן בהן כי תהיה
אלמנה ויגרשה וְהָיָה
לָהּ וְהַשָּׂבָא אֵל בֵּית אָבִיהָ
בְּנַעֲרֶיהָ מִלְּחָם אִבֶּיהָ
הֲאָבִיל וְקָל דָּךְ לֹא יֵאָכֵל
בו:
ויקרא כב יג
4. וְכֵן דָּךְ לֹא יֵאָכֵל קִדְשִׁי
תוֹשֵׁב בְּהַן וְשֹׁכֵד לֹא
יאכל קדש: ויקרא כב יד

הגהות הב"ח

(א) נב' ישראלית פסולה
ר' יוסי: (ב) רשי' ד"ה
סו"מ וכו' דקסבר כותים
גזיל:

מוסף רש"י

בן ט' שנים ויום אחד.
שהוא גר עמוני וכו' דבני
האי זמנא חזי לביאה,
פסוליה. לכהנת מן
התרומה ומן הכהונה וליה
וישראלית מלישנא עד
לכח (קדושין טז). כל
שזרעו פסול. מן
הכהונה פסול. את לשנא
(שם). כל שאתה נושא
בתו. לכהן קאמר (שם).

דקניה זהויה. ומשעת הויה איפסילה דכתיב (א) ונת כהן כי תהיה
לאיש זר: **משום דעולא**. בזמן כבודות צפרק אע"פ (דף טו: דבר
תורה ארוסה בת ישראל ארכלת בתרומה דכתיב (ב) קנין כספו הוא
יאלל בו ומה טעם אמרו אינה ארכלת גזירה שמה ימונו לה כוס
בזית אביה (ג) ותלך ותשקה לאחיה
ולאחיותיה: **בנקנתא דרבנן**. דחרש
אע"ג דלאו בר דעת הוא תקינו
בזה רבנן נישאין לקמן צפ' חרש
שנשא (דף ק"ג:): **קס"ד בשומרת**
יבם לנן ט'. ולא בא עליה. ולמאי
הלכתא נקט בן ט' אי למיפסל
לאשמועינן דכיון דחזי לביאה פסיל
לה בזיקת יבמין מאי איריא בן ט'
אפילו קטן נמי ללא קרינן בה ושבה
אל בית אביה ולשמעינן צניר מנן
ט': **ואי לכווניו כו'**. ואי להכי נקט
בן ט' לאשמועינן רבותא דאע"ג
דחזי לביאה לא מאכיל יבמתו בזיקתו
אפילו גדול ממנו לא מאכיל דלאו
קנינו הוא דהא אשמעי' בגדול ברישא
דמתני': **הכא על יבמתו**. דאלו
גדול היה אכלי ואשמועינן רבותא
דאע"ג דזיאתו ביה לא מאכיל
ופסולין דקתני במתניתין אשארס
קאי אעובר ויבם בלא ביהא ואירוסין
ומרש אכל בן ט' לא נקט ליה אלא
משום ואין מאכילין: אי הכי.
דמשום אינו מאכיל נקט ליה למה לי
למיתני סיפא דקתני ספק שהוא בן
משעה ספק שאינו הוא נמי כבן
ט' השתא ודאי בן ט' כו': **פסולין**.
כגון ממזר ונתין ומשום פסולין נקט
ליה ולא מאכילין לא אבן ט' קאי
אלא אשארס עובר ויבם אירוסין
וחרש: **בן ששעה**. שהוא גר עמוני
ומואבי וכו' דאסורין לבה בקהל:
מזרי ואדומי. עד דור שלישי בעשה:
כוטי ונתין. בלא תמתן כס
דקסבר (ט) גירי אריות הן: חלל
פסול לכהונה: **פסולה**. אס בת כהן
מן התרומה ולויה וישראלית לינשא
לכהונה ועולמית: **מדקתני סיפא**.
דמתניתין: **סיפא פסולי כהונה**.
חלל ואע"ג דקתני שאין ראוין לבה
בישראל לא מיירי אלא בכהונה
דמישא הוה אמיתא פסולי קהל הוא
דפסלי אכל ביה חלל לא להכי תני
סיפא משנה תיירא לאשמועינן חלל:
פסולה. כהנת מתרומה דבי נשא
ומן הכהונה לויה וישראלית מן
הכהונה: **רבי יוסי אומר כו'**.
טעמא דרבי יוסי ורבן שמעון מפרש
לקמן בשמעתינן מאי קאמרי ומאי
פלוגמייהו: **לאו מוכל זר נפקא**.

תוספות ישנים

ספך בן משע. וא"ת אמאי
פסול אוקמיה אחזקיה ללא
הוה בן משע וא"ל דמעלה
עשו ביוחסין דהיינו דיווחק
לכהונה אכל לתרומה מאי
איכא למומר וי"ל כיון
דטופו ליגבל אין החוקה
כלום (ט):

(א) עיי' בתוס' ד"ה רישא
ויקדושין ט"ט.

לאשונה דאינה ארכלת היכא ללא אכלה משום דלחן חייב בצמונותיה
אלא היכא דעמד בזין ונכח כדאמרין בהחולן (לעיל דף מא: וס)
ולא מיחד לה דוכתא ומשום סימפון נמי איכא למיחש דשמה יס'
סימפון ולא הימה אשתו מעולם כיון שלא הגיע זמן צחי הבעל ולא
צרח ואין להקשות לעולא דלאמר
(כמוצות דף טו:): טעמא משום שמה
תשקה כי אכלה צחי הבעל נמי לא
מיכול כיון דלחן יבס חייב בצמונותיה
לא מייחד לה דוכתא דליכא למימר
כיון דוכתא וכתה אכל קשה דא"כ
מאי פריך צפרק אע"פ (שם דף טו:
וס) אלא מעתה לקיט כהן בזית
ישראל לא יאכל בתרומה שאני לקיט
דכבר אכל כל ימיו חייו וי"ל דכיון
דהגיע זמן ויחד לה דוכתא בזית
אביה שוב אינה זזה משם ולא דמיא
ללקיט כהן בזית ישראל וא"ת ומאחר
דאכלה מדלורייאתא מפני מה אסרוה
למשנה אחרונה עד שחזעל אפילו
נפלה מן הנשאין הא ליכא למיחש
תו לקימפון ויש לומר דכיון דאסרוה
ארוסה בהגעת זמן לנשנה אחרונה
אסרו נמי יבמה משום דמיחלפא בה
שמתיה וזמן כניסתן לאלתר ומיהו
הא דרשינן לעיל (דף טו:): **בית**
ישראל לכהן דאכלה בתרומה מקניו
כספו דרשא גמורה היא דהא לעיל
(דף טו:): דרשינן מהתם פלוש דהא
כהן שנשא בת גרים שמאכילה
בתרומה ואע"ג דצפ"ק דקדושין (ד'
י: וס) מיימי לה מק"ו דבן צב נג
וגשוהא דריש צספרי מכל טהור
בזיתן ואיח דמפיק לה מלחתם
וציתכס הדיא דספרי אסמכתא הוא
וכמה דרשות יס בגמרא שדורש
צמורת כהנים וצספרי מפסקוס
אחרים ומיהו לא יתיישב הא דמיימי
הך אסמכתא דהאי קנין דלחיו הוא
התם צפרק אע"פ (כמוצות דף נח.
וס) דמיימי לה על משנה ראשונה
דקתני היבס אין מאכיל לפי מה
שפירשנו דהיינו דוקא היכא ללא
אכלה דמהך דרשא אפ"י אכלה צחי
הבעל לא מאכל צחי היבס ואמר
רבינו תם דהתם ה"פ קנין כספו אמר
רחמנא שאוכלת בתרומה ורבנן הוא
דתקון משנים עשר חדש ולהלן
דארכלת והאי קנין דלחיו הוא ולא
תקון רבנן שמתאכל מתמת היבס אלא
עד שחזעל אס לא שכבר אכלה
צחי הבעל:

א"י בת כהן ישראל היא פסיו"ה
דהא קניה בהא הויה. מתוך
הלשון משמע דמקרא דמכי תהיה

לאיש זר נפקא דכפירש בקונטרס ומיהו לקמן מפיק לה מושבה
אל בית אביה מכלל דמעיקרא לא אכלה וכי תהיה לאיש זר מוקמינן
לנצעלה לפסול לה פסלה והכא הך דרשא הפשוטה נקט דאי לאו
דנפקא לן מושבה הוה מוקמינן לאירוסין דפסלי וכן דרך הגמרא כצמה מקומות (י) ועוד אמר ר"י דמשום דמהאי קרא דכי תהיה דרשינן
נמי דאינה חוזרת בזהויה לאירוסין לחוה ושוק להכי נקטיה נמי הכא: **בניא** י"ה. לאו דוקא אלא כלומר וזקוקה לו בדיאת בן משע
לא הוה אלא כמאמר בעלמא וצפרק קמא דקדושין (דף טו:). ממעטין ליה ללא קניא מקרא דאשת איש פרט לאשת קטן ויש ספרים
דגרסי חזיא ליה והכי פירושו כיון דמלורייאתא זקוקה וזיאתו ביהא ולא בעינן כוונה ביבמה קס"ד דקיני לה מדלורייאתא ולוכיל קא משמע
לן דלא משום דלא קני לה:

רישא פסולי כהונה סיפא פסולי קה"ל. וכן גירסת ר"ח ולא כספרים דגרסי איפכא דהא קתני סיפא וחס אינו ראוי לבה
בישראל וא"ת וכיון דתנא רישא פסול כהונה למה לי למיתני צסיפא פסול קהל דכ"ש הוא ויש לומר דתנא סיפא לגלויי
ארישא שלא כמאמר רישא פסולי קהל דוקא וחס ומאמר וספק בן ט' היאך פוסל בצייאתו ונקמיה אחזקה קמיימת דהוה פחות
מבן משעה ונוקי איתתא בחזקת כשרות ומיהו לכהונה ניחא דלא אזלינן בתר חזקה ליוחסין כדקאמר רבי יהושע צפרק קמא
דכתובות (דף ק"ג:). לא מפיה אנו חייין אלא היא בחזקת בעולה לנתין וממזר ואפ"י צבדו כשרים אכלה כדאמר התם ולא מוקמינן
לה אחזקה ואפילו לרבן גמליאל ורבי אליעזר דמכשרי היינו משום דלאמר לכשר נצעלתי אכל הכא ללא ידעה אס הוא בן משעה לא
אכל לתרומה קשיא אמאי לא מוקמינן להו אחזקה דאפילו לעינן תרומה איירי כמו לעינן (י) עבדים ולתרומה מוקמינן אחזקה דהא
כמוצות צפ"ב (דף טו: וס) גבי מוחזק לן בצבוה דהאי דכהן הוא ונפק עליה קלא דבן גרושה הוא כו' ומוקי לה צמרי ומרי משמע דאי
צאהומר (דף טו:). גבי עובדא דינאי המלך ויש לומר דהכא כגון דהשתא דלחתי קמן הוה ודאי בן משעה חף על פי שהיה ספק
כשבא עליה לא מוקמינן ליה אחזקה קמיימתא אלא אזלינן בתר השתא שהוה ודאי בן משעה דחזקה קמיימתא אימרה ליה:
לימא